

Werk in internationaal perspectief

INTERNATIONAAL

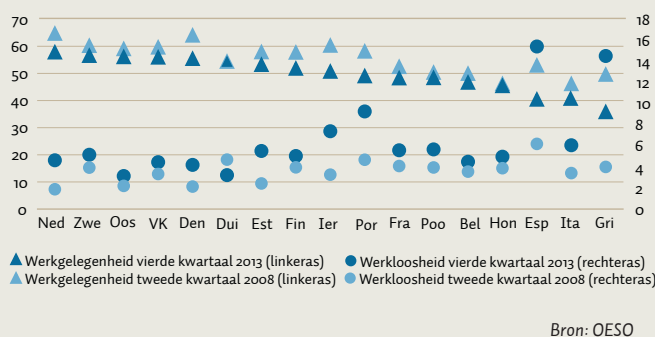
Deze maand zijn nieuwe economische ramingen uitgekomen van onder andere de Organisatie van Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO) en de Europese Commissie. Beide organisaties ramen voor Nederland een werkloosheid van ongeveer 7,5 procent in 2014 en 2015 volgens een operationalisering van de internationaal gangbare werkloosheidsdefinitie van de International Labour Organisation (ILO). ‘Werkloos’ is binnen deze definitie iemand die ouder is dan 15 jaar en zoekt naar werk voor meer dan 1 uur per week. Terwijl Nederland in de beginjaren van de crisis een zeer lage werkloosheid kende, zien we die sinds halverwege 2011 gestaag oplopen. Hoe verhoudt dit zich tot de landen om ons heen?

De figuur toont zowel de werkgelegenheid als werkloosheid van personen volgens cijfers van de OESO. Werkloosheidscijfers zoals we die kennen geven de werkloosheid als percentage van de beroepsbevolking. De beroepsbevolking is over de crisis echter geen constante grootte: mensen stromen in en uit, bijvoorbeeld omdat ze niet meer actief zoeken naar werk of langdurig ziek zijn. Een eenvoudige vergelijking van werkloosheidspercentages houdt met dit soort effecten – die juist in een crisisperiode sterk kunnen zijn – geen rekening. Om deze reden zijn werkgelegenheid en werkloosheid in de figuur uitgedrukt als percentage van de bevolking ouder dan 15 jaar. Weergegeven zijn twee momenten in de tijd: het tweede kwartaal van 2008 – toen in veel Europese landen het bbp en de arbeidsmarktspanning piekten – en de meest recente observatie, het vierde kwartaal van 2013.

De figuur geeft een genuanceerd beeld: gemeten in personen hebben er

latief veel mensen een betaalde baan in Nederland. Bijna 60 procent van alle inwoners ouder dan 15 jaar werkt 1 uur in de week of meer. Dit grote aantal mensen dat werkt hangt voor een belangrijk deel samen met de participatie van jongeren die een baan naast school en studie hebben, en het aantal vrouwen dat in deeltijd werkt (gemeten in aantal uren per persoon is de arbeidsparticipatie in Nederland juist laag). De bolletjes geven de ontwikkeling van de werkloosheid op de rechteras van de figuur. Het niveau van de werkloosheid is in Europees perspectief gezien gemiddeld, maar de oploep is sinds 2008 aanzienlijk. ■ **EMIEL AFMAN** (MINISTERIE VAN FINANCIËN)

Arbeidsmarktontwikkelingen in Europese landen

IMF biedt inzicht in houderschap van Nederlandse effecten

MONETAIR

Nederlandse ingezetenen bezitten omvangrijke beleggingen in Duitse obligaties en Amerikaanse aandelen. Deze informatie ontvangt De Nederlandsche Bank grotendeels rechtstreeks van Nederlandse beleggers. Over het spiegelbeeld, de interesse van bijvoorbeeld Duitsland in Nederlands obligaties, zijn gegevens niet direct voorhanden. Slechts het totale bezit aan Nederlandse effecten in het buitenland, onderverdeeld in type instrument, wordt gemeten. Een geografische onderverdeling ontbreekt, omdat emittenten maar over beperkte informatie beschikken over wie hun effecten in bezit hebben.

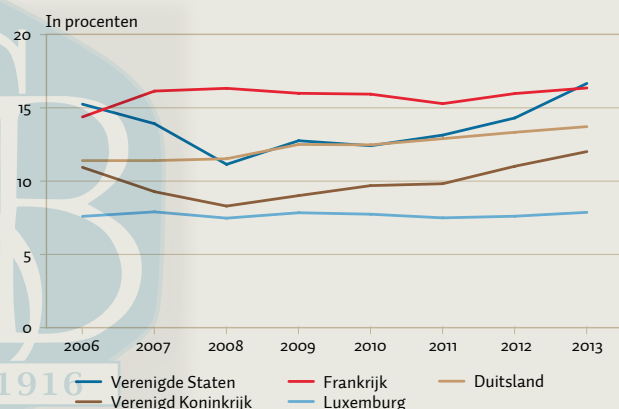
De Coordinated Portfolio Investment Survey (CPIS) van het IMF biedt sinds 2001 in toenemende mate uitkomst. Via deze vrijwillige enquête verzamelt het IMF jaarlijks gegevens op het gebied van houderschap van effecten. Het bereik van de enquête, met inmiddels 78 deelnemende landen, is groot. Ondanks de onvolledige dekking en het ontbreken van belangrijke landen (zoals China) geeft de CPIS de afgelopen jaren een goed beeld van de geografische verdeling van het effectenbezit.

Van de bijna 1.800 miljard euro aan Nederlandse effecten (inclusief de effecten uitgegeven door Nederlandse brievenbusmaatschappijen) die eind juni 2013 in het bezit waren van het buitenland, was bijna 300 miljard euro in het bezit van Amerikaans ingezetenen (figuur). De interesse van de Amerikanen vertoont na een dip in 2008 de afgelopen jaren weer een opgaande lijn. Opvallend is dat Amerikanen vorig jaar zelfs bijna de helft (48 procent) van het totaalbedrag van 401 miljard aan uitstaande Nederlandse aandelen in hun bezit hadden.

Nederlandse obligaties vinden daarentegen vooral aftrek onder Europese

beleggers. De Fransen gaan daarbij aan kop, gevolgd door de Duitsers en de Britten. Mede dankzij de omvangrijke portefeuille aan Nederlandse obligaties ter waarde van inmiddels zo'n 200 miljard euro vormden de Fransen tussen 2007 en 2012 de grootste groep buitenlandse beleggers in Nederlandse effecten. De top-5-positie van Luxemburg hangt samen met het grote aantal beleggingsfondsen dat zich daar gevestigd heeft vanwege de gunstige regelgeving. ■ **EVA HAGENDOORN** (DNB)

Buitenlands bezit Nederlandse effecten, top-5

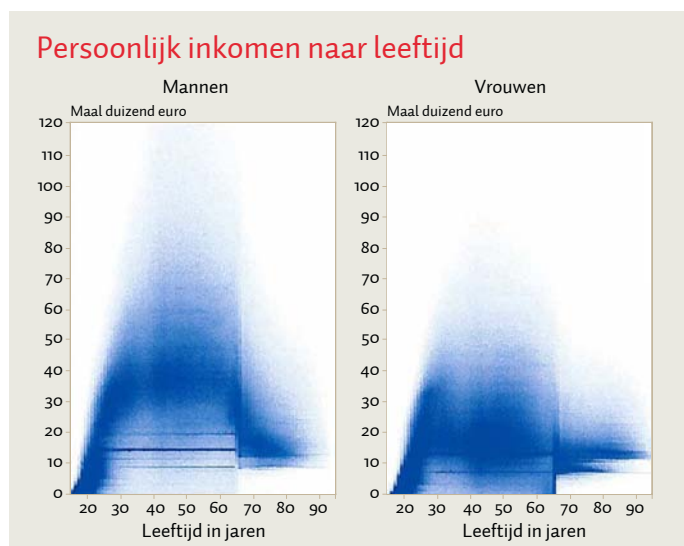
Rolverdeling in inkomen man en vrouw

FINANCIËLE MARKTEN

In 2012 hadden 12,8 miljoen mensen in Nederland inkomen. Gemiddeld ontvingen zij 29.100 euro. Het persoonlijk inkomen van vrouwen was flink lager dan dat van mannen: 21.400 tegen 36.600 euro. In de figuur zijn alle mannen en vrouwen van 15 tot 95 jaar met een inkomen tot 120.000 euro vertegenwoordigd. De donkere vlekken in de figuur wijzen op een concentratie van personen van gelijke leeftijd en een even hoog inkomen. Opvallend in de figuur zijn enkele horizon-

tale lijnen. Het gaat hier om mensen in de leeftijd van 23 tot 65 jaar die een gelijk bedrag aan bijstand ontvangen. De hoogte hiervan is immers alleen afhankelijk van hun positie in het huishouden: alleenstaand, alleenstaande ouder, of lid van een paar. Bij de 65-plussers betreffen de horizontale lijnen de AOW, met verschillende bedragen voor een alleenstaande en voor een lid van een paar.

Het gemiddeld inkomen van mannen en vrouwen tot 25 jaar verschilt nog maar weinig. Daarna wordt met het klimmen van de jaren de inkomenskloof tussen mannen en vrouwen steeds groter. Dit komt mede doordat vrouwen dan wegens de zorg voor kinderen vaker een kortere werkweek hebben dan mannen en dus minder verdienen. Pas na het vijftigste levensjaar neemt het inkomensverschil tussen mannen en vrouwen weer af. Vanaf de AOW-gerechtigde leeftijd gaat iedereen AOW ontvangen, ook degenen die voorheen weinig of geen inkomen hadden. Doordat mannen vaker dan vrouwen een aanvullend pensioen ontvangen, en doorgaans ook een hoger bedrag incasseren dan vrouwen, is hun persoonlijk inkomen ook in deze leeftijdsgroep gemiddeld hoger dan dat van vrouwen. ■ **WIM BOS** (CBS)

Ontwikkeling energiekosten huishoudens

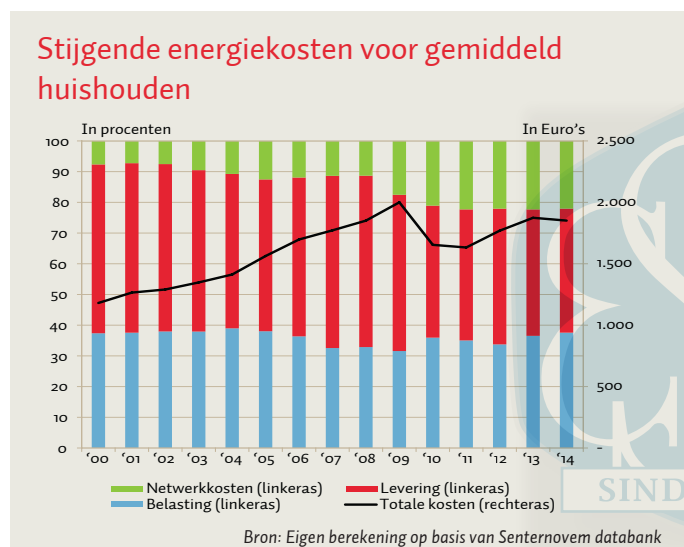
ECONOMIE EN SAMENLEVING

De energiekosten voor een gemiddeld huishouden zijn sinds 2000 gestaag gestegen. In 2000 betaalde een huishouden 1.181 euro voor de kosten van elektriciteit en gas. Deze kosten zijn in 2014 opgelopen naar 1.851 euro, een stijging van 57 procent. De gemiddelde inflatie in dezelfde periode was 30,5 procent. De kosten van energie leggen dus een groter beslag op de huishoudportemonnee. Deze kosten zijn berekend op basis van het verbruik van een gemiddeld

huishouden; ze bevatten belastingen (btw en de energiebelasting), de kosten van de levering van energie en de netwerkkosten. De leveringskosten zijn de vergoeding aan het energiebedrijf voor de levering van een kWh elektriciteit en een m³ aardgas. De netwerkkosten zijn de vergoeding aan het netwerkbedrijf voor het transport van energie en de kosten van de aansluiting.

Het aandeel van de belastingen in de totale kosten is met 38 procent ongeveer gelijk gebleven (figuur). De energiebelasting op elektriciteit wordt via een heffingskorting gecompenseerd en is daardoor constant gebleven. Het energiebelastingtarief voor gas is wel flink toegenomen in de periode 2000–2014, maar wordt deels gecompenseerd door een daling in het gemiddeld gasverbruik met 25 procent. Deze daling verklaart ook de daling van het aandeel van de levering in de totale energiekosten. De tarieven voor elektriciteit en gas zijn sinds 2000 met respectievelijk 32 en 253 procent gestegen. Sinds 2004 is de kleinverbruikersmarkt voor energie geliberaliseerd, maar dit effect is niet terug te zien in de tariefstelling. In 2009 stegen de prijzen van energie wereldwijd en de hogere kosten van de inkoop van energie veroorzaakten een prijspiek in dat jaar.

Opvallend is de sprong in het aandeel van de netkosten van 8 naar 22 procent. Het nettatarief valt onder het gereguleerde deel van de energiemarkt. Deze sprong is veroorzaakt door de wijziging van de tariefsystematiek in 2009: het nettatarief is sinds dat jaar afhankelijk van de capaciteit van de aansluiting. Dit heeft voor een gemiddeld huishouden geleid tot een verdubbeling van de netkosten voor elektriciteit. ■ **BERT TIEBEN** (SEO ECONOMISCH ONDERZOEK)

De auteur heeft verklaard dit artikel alleen te publiceren in ESB en niet elders te publiceren in wat voor medium dan ook. Het is wel toegestaan om het artikel voor eigen gebruik en voor publicatie op een intranet van de werkgever van de auteur aan te wenden.